

Список використаних джерел

1. Рішення ЄСПЛ в справі *Asch v. Austria* (заява № 12398/86, п. 25): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57676>;
2. Рішення ЄСПЛ в справі *Vladimir Romanov v. Russia* (заява № 41461/02, п. 97): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-87836>
4. Рішення ЄСПЛ в справі *Lucà v. Italy* (заява № 33354/96, п. 41): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59222>;
5. Рішення ЄСПЛ в справі *Oddone and Pecci v. San Marino* (заяви № 26581/17 і 31024/17, п. 94-95): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-196680>
6. Кравчук О. Вільні пояснення під час допиту й відмова давати показання. Just Talk, 13 березня 2023 р. <https://justtalk.com.ua/post/vilni-royasnennya-pid-chas-dopitu-j-vidmova-davati-pokazannya>

Красько Ірина Андріївна,

курсант 207 н/г ННІ№1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мельник Оксана Вікторівна,

доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ ПСИХОЛОГА ПІД ЧАС ДОПИТУ МАЛОЛІТНІХ ОСІБ

Допит є однією з найбільш поширених та найбільш інформативних слідчих дій у кримінальному провадженні. Отож, процесуальні особливості його проведення завжди привертають увагу науковців та породжують різноманітні наукові дискусії. Окрім цього, допит є тією слідчою дією, результати якої напряму залежать від того, чи вдасться слідчому встановити потрібний зв'язок із допитуваною особою та завдяки цього отримати цінну для досудового розслідування інформацію. При цьому, оскільки встановлення такого зв'язку напряму залежить від вікового критерію, положеннями КПК України встановлені особливості допиту малолітніх осіб.

Головною процесуальною особливістю допиту малолітніх осіб є необхідність залучення таких додаткових суб'єктів як: законний представник, педагог або психолог (ст. 226 КПК України) [1]. Зважаючи на це, актуальним, на нашу думку, є дослідження присвячене окресленню ролі психолога під час допиту малолітніх осіб та проблем його залучення у кримінальному провадженні.

Одразу варто відзначити, що значення психолога під час допиту малолітньої особи є доволі вагомим. Роль психолога як особливого учасника допиту можна звести до таких позицій:

1. психолог як фахівець у галузі психологічного (душевного) здоров'я допомагає слідчому провести допит так, аби він не став для малолітньої особи стресовою ситуацією, яка в подальшому негативно вплине на його здоров'я.

2. психолог здатний допомогти слідчому налагодити правильний контакт із малолітньою особою, для того, щоб провести із ним повноцінну та інформативну бесіду.

3. психолог, орієнтуючись на рівень психологічного розвитку малолітньої особи, може надати слідчому рекомендації щодо того, як необхідно формулювати запитання під час допиту, аби це було максимально зрозуміло для допитуваної особи.

4. психолог може надати оцінку словам малолітньої особи (наприклад, чи схильна дитина до перебільшення, фантазування чи навпаки), тобто, знову ж таки психолог певною мірою орієнтує слідчого щодо вагомості та достовірності наданих малолітньою особою показань [2, с. 80].

З вищеперерахованого, цілком очевидним є те, що психолог є важливим учасником під час допиту малолітніх осіб. Поряд із цим, на нашу думку, законодавцем у положеннях КПК України не врегульовано в достатній мірі питання щодо правового статусу психолога як учасника такої слідчої дії як допит малолітньої особи.

По-перше, законодавець взагалі не визначив підстав для залучення психолога як додаткового учасника під час допиту малолітніх осіб. Зокрема, із аналізу ст. 226 КПК України не зрозуміло, у яких випадках має бути запрошений педагог, а у яких – психолог [1].

По-друге, законодавець не регулює вимоги до психолога, який може залучатися до допиту малолітньої особи. Зважаючи на це, на практиці мають місце випадки залучення до допиту навіть не практикуючих психологів, які не здатні повною мірою здійснити покладені на них функції, зокрема, створити у дитини під час допиту відчуття захищеності та безпеки, надати психологічну підтримку та сформулювати необхідні комунікаційні зв'язки із дитиною [4, с. 202-203; 3, с. 126-127].

У зв'язку із цим науковцями та практиками міжнародних центрів, які займаються реалізацією процедур втілення міжнародних стандартів захисту прав та інтересів дітей і реалізацією концепції дружнього ставлення до дитини в рамках кримінального провадження вже висуваються пропозиції щодо необхідності створення у національному законодавстві реєстру психологів, які залучатимуться під час кримінального провадження за участю дитини.

По-третє, потребує врегулювання також і процедура залучення психолога до такої слідчої дії як допит малолітнього. Давидова О. цілком слушно також зазначає, що потребує врегулювання участь психолога не лише під час допиту, а й за його межами, зокрема, під час

дослідження рівня розвитку дитини задля підготовки її до надання показань та роз'яснення ролі у кримінальному провадженні в цілому [2, с. 81]. Також потребує законодавчої деталізації і питання щодо обсягу прав психолога під час допиту малолітньої особи.

Таким чином, значення психолога під час допиту малолітньої особи у сучасних реаліях зводиться до формального його залучення задля констатації правомірності проведеного допиту. Однак, насправді метою залучення психолога до допиту малолітньої особи має бути налагодження контакту і комунікації між слідчим та дитиною задля отримання від неї необхідної інформації. У зв'язку із цим, на нашу думку, потребує законодавчого врегулювання підстава залучення психолога до допиту малолітніх осіб, вимоги до його кваліфікації, порядок залучення до допиту, а також права та обов'язки психолога під час допиту та за його межами (у ході підготовки малолітньої особи до допиту).

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Дата оновлення: 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 22.04.2023)

2. Давидова О.В. Використання спеціальних психологічних знань щодо дітей як учасників досудового розслідування. *Актуальні проблеми досудового розслідування*. № 3. 2020. С. 79–82 URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17203> (дата звернення: 22.04.2023)

3. Видюк А.В., Кучинська О.П. Гарантії прав малолітніх і неповнолітніх учасників кримінального провадження під час допиту. *Вісник кримінального судочинства*. № 1. 2018. С. 123-131 (дата звернення: 22.04.2023)

4. Козлова А.Г. Психологічне супроводження кримінальних проваджень як ефективний метод забезпечення об'єктивного розслідування. *Молодий вчений*. № 7 (59). 2018. С. 201-205 (дата звернення: 22.04.2023)

Кубарева Ольга Володимирівна,
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЯК ГАРАНТІЯ ДОТРИМАННЯ ЗАСАДИ РОЗУМНИХ СТРОКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Гарантії забезпечення реалізації засади розумного строку здійснення правосуддя законодавець визначив, серед іншого, у статті